

چند نکته درباره انتخابات پیش رو

احسان هوشمند
پژوهشگر سیاسی

در دهه‌های گذشته انتخابات به‌ویژه انتخابات ریاست جمهوری یکی از نشانگان وزن نیروها و جریان‌های سیاسی در سپهر سیاسی کشور بود. در فقدان احزاب سراسری قدرتمند و فعالیت‌های سیاسی قانونی در سطح کشور، تنها فرصتی که امکان داشت تا حدودی وزن نیروهای سیاسی کشور یا اقل نیروهای سیاسی درون حاکمیت را ارزیابی کرد، فضای انتخاباتی و نتایج آرایه که به اقبال افکار عمومی از یک جریان خاص تفسیر می‌شد، پدیده انتخابات ریاست جمهوری به‌ویژه از ۲ خرداد ۱۳۷۶ به صورت محسوس به مهمترین آوردگاه رویارویی نیروهای سیاسی درون حاکمیت مبدل شد. اگر چه با حذف صلاحیت چهره‌های اصلی اصلاح‌طلب در انتخابات اخیر عرصه برای میدان داری جریان اصولگرای بیشتر شده میزان امیدواری یا ناامیدی جامعه به آینده نیز خود را در میزان مشارکت و نوع بینش شهروندان ایرانی کمابیش مشخص می‌کرد. به‌عنوان نمونه میزان مشارکت در انتخابات دوم خرداد ۱۳۷۶ یا خرداد ۱۳۸۸ ریاست جمهوری یا مجلس ششم به‌عنوان افزایش امیدواری ملی در این دوره‌ها و در مقابل ناامیدی بخش بزرگی از افکار عمومی از اصلاح‌طلبان در انتخابات دوم دور شوراهاى شهر در شهر تهران نمونه‌هایی از واکنش افکار عمومی به انتخابات در چند دهه گذشته است.

در چند انتخابات اخیر کاهش قابل ملاحظه مشارکت در انتخابات و نیز آرای باطله شگفت‌انگیز موجب شد تا شناسایی توازن قوایب نیروهای سیاسی شکل تازه‌ای به خود بگیرد. تادو انتخابات اخیر هیچ‌گاه میزان آرای باطله و کاهش مشارکت در دو انتخابات پی‌درپی چنین خود را هویدا نکرده بود. انتخابات پیش رو در جمعه هشتم تیرماه در شرایطی برگزار می‌شود که همچنان نظرسنجی‌ها و بررسی‌های میدانی حکایت از آن دارد که شمار کسانی که در انتخابات رای نمی‌دهند، عدد بزرگی است و حمایت مجموعه نیروهای اصلاح‌طلب از مسعود پزشکیان نیز تا امروز موجب نشده تا موج گسترده اجتماعی در گردن‌آمدن اصلاح‌طلبان شکل گیرد. به سخن دیگر پیش‌بینی می‌شود در صورت استمرار حال و هوای موجود با مشارکت نزدیک به ۵۰ درصد از واجدین شرایط انتخابات به دور دوم کشیده شود. ضمن آنکه به نظر می‌رسد به دلیل شرایط امروز ایران و حوادث چند سال اخیر نظرسنجی‌های صورت‌گرفته درباره میزان مشارکت در انتخابات و نیز نوع انتخاب پاسخ‌دهندگان با تورش رویبر و باشد. بر این مبنا بعید نیست وقتی نتایج انتخابات اعلام‌شده میان نتایج اعلامی اعم از میزان مشارکت و نیز میزان آرای کاندیداها با آنچه نظرسنجی‌ها پیش‌بینی کرده بودند تفاوت بسیار محسوس وجود داشته باشد. اما آنچه که از فضای انتخاباتی در دو هفته اخیر می‌توان برداشت کرد نشانگر سردی محسوس فضای انتخاباتی در گوشه و کنار کشور است. اگر چه می‌توان پیش‌بینی کرد حامیان جریان اصولگرا همچون گذشته به‌صورت مشهود گسترده در انتخابات حضور خواهند یافت اما برای کل واجدین شرایط چنین پیش‌بینی‌ای دور از واقع‌بینی خواهد بود. سنگینی بار اتفاقات غم‌انگیز، پرهزینه و ناخوشایندی که از شهریور ۱۴۰۱ آغاز شد و ماه‌ها استمرار داشت یکی از مهمترین علل عدم تهییج افکار عمومی برای شرکت بسیار گسترده در انتخابات است؛ موضوعی که درباره آن، به‌رغم

اهمیتی که دارد در مناظره‌های تلویزیونی و برنامه‌های تبلیغی صداوسیما به‌طور کلی مورد توجه و بحث و بررسی و آسیب‌شناسی قرار نگرفت. همچنین تقلیل اصلاح‌طلبی به شرکت در انتخابات و عدم یوایی احزاب و جریان‌های اصلاح‌طلب در شرایط عادی و بی‌توجهی اصلاح‌طلبان به دیگر حوزه‌های زیست سیاسی و اجتماعی از دیگر عللی است که موجب شده تا افکار عمومی با اقبال کمتری به انتخابات اخیر توجه کنند. سکوت اصلاح‌طلبان درباره دلایل و شروط و حتی خطوط قرمز اصلاح‌طلبی که در نهایت منجر به حمایت از نامزدی آقای پزشکیان شده هم در این باره اثرگذار است. یعنی اصلاح‌طلبان به افکار عمومی توضیح افق‌کننده‌ای ارائه نکرده‌اند که چرا از نامزدی آقای پزشکیان استقبال کرده‌اند. همچنین عدم توجه افکار عمومی درباره علل ورود اصلاح‌طلبان به فضای انتخاباتی و اینکه چه تغییری در شرایط سیاسی کشور روی داده که اصلاح‌طلبان دوباره با حمایت از یکی از نامزدها به فضای انتخاباتی بازگشته‌اند و آیا در پشت پرده وعده‌هایی به اصلاح‌طلبان داده شده است یا اینکه تغییرات مشهودی در رویکرد جناح‌مقابل هسته‌سخت قدرت روی داده که منجر به حضور اصلاح‌طلبان در انتخابات شده از دیگر موضوعاتی است که پاسخ به آن می‌توانست به یاری بخش بزرگی از افکار عمومی بخش قهر کرده از صندوق رای برای تصمیم‌گیری درباره حضور در انتخابات منجر شود. به لحاظ نظری نیز نبود یک نظریه به‌روز نشده از اصلاحات

و طراحی یک افق ملی بر شرایط موجود سنگینی می‌کند. در کنار این موضوعات برخی اقدامات افراطی محلی گریانه و قوم‌گرایانه از جمله در شمال غرب کشور نیز موجب بروز نگرانی‌هایی از جمله برای گروه بزرگی از ملی‌اندیشان ایرانی در شرایط موجود شده که در مجموع این ابهامات و مسائل و علت‌ها موجب شده تا همچنان آن بخش از جامعه ایران که با صندوق‌ها قهر کرده است، تا امروز راضی به بازگشت به حضور نشود. آیا اصلاح‌طلبان در این شرایط می‌توانند با جلب حمایت بخش بزرگتری از حمایت افکار عمومی انتخابات را با پیروزی آقای پزشکیان پشت سر بگذارند؟

مسعود پزشکیان خطاب به نامزدهای رقیب:

اگر برجام بد است جایگزین تان چیست؟

مناظره چهارم

جناح، دسته و گروه بتوانند اداره شود. تا زمانی که مشکلات داخلی خود را حل نکنیم همه حرف‌هایی که می‌زنیم قابل اجرا نیست. پزشکیان با اشاره به مسئله قطع رابطه برخی کشورها مثل عربستان با ایران در دولت روحانی و انتقاد از برخی رفتارها گفت: چه کسی از سفارت انگلستان بالا رفت و آنجا را بست؟ آیا اصلاح‌طلبان این کار را کردند؟ چه کسی سفارت عربستان سعودی را آتش زد و بعد در آنجا نماز خواند و در روزنامه‌های خود گفتند که ما دستاورد بزرگی داریم و بعد باعث شد که همه سفارتخانه‌ها جمع کنند و بروند یا اینکه رابطه خود را به شدت با ایران کاهش دهند؟ چه کسی این کار را کرد؟ معلوم است؟ الان از همان افرادی که از سفارتخانه‌ها بالا رفتند در پست‌های دولتی حضور دارند؛ چرا جلوی این‌ها رو نگرفتیم؟ پزشکیان با انتقاد از وضعیت قیمت‌ها گفت: مگر نمی‌گفتند که پول گوشت و مرغ به برجام ربط ندارد و دلار اینگونه نمی‌شود پس چگونه شد که قیمت گوشت و مرغ افزایش یافت؟ این‌ها که به برجام ربطی نداشت پس چرا این اتفاقات افتاد؟ در تئوری صحبت کردن از اقدامات بسیار راحت است؛ گفته می‌شد که اگر برجام و FATF نباشد ما مشکلات داخلی را برطرف می‌کنیم، خوب چرا این مشکلات برطرف نشد؟ واقعیت این است که باید بپذیریم در ابتدا در داخل اختلافات را حل کنیم و این اختلافات را نیز نه پشت تریبون بلکه در جایی بنشینیم و آنها را برطرف کنیم. امکان ندارد بدون برجام و FATF، ارتباطات خود را حتی با کشورهای همسایه برطرف کنیم؛ شهید رئیسی نیز خودش به دنبال حل مشکل برجام بود؛ حال ما بخواهیم این موضوع را بچرخانیم و بگوییم ما انجام دادیم و شماها انجام ندادید فایده‌ای ندارد.

▼ جایگزین تان برای برجام چیست؟

پزشکیان در فرصت ۵ دقیقه اول بخش دوم که به «تهدیدها و چالش‌های سیاست خارجی» اختصاص داشت، گفت: برادر عزیزمان آقای جلیلی در جلسه [مجلس] حضور داشت و در حال بحث بود؛ من گفتم که اگر ما برجام را نپذیریم، آلترناتیو و اقدام بعدی ما برای حل مسئله چیست؟ گفتند که نقشه نداریم؛ الان به خاطر همین روندی که در آن گیر کرده‌ایم هزاران میلیارد تومان و دلار ضرر

همسایگی ما هستند. کاری که شهید رئیسی در این رابطه انجام دادند قابل قدر دانی است؛ او تلاش کرد مشکل را با همسایگان برطرف و برجام را نهایی کند ولی در حال انجام کاری هستیم که در این روند مجدداً به دلیل مشکلات داخلی نگذاشتیم آن اتفاق بیفتند. وی تأکید کرد: ما اگر می‌خواهیم مشکلات اقتصادی مملکت ما و همچنین ارتباط ما با دنیا برطرف شود و بتوانیم رونق پیدا کنیم باید تحریم‌های ظالمانه را اِیسا روش‌های مختلف موجود حل کنیم. ما باید یک روزی FATF را نهایی کنیم چرا که در همین وضعیتی که قرار داریم گران می‌خریم و ارزان می‌فروشیم. ما با چین توافق‌نامه‌ای داریم که بایند کار انجام دهند اما چرا کاری انجام نمی‌دهند؟ تا ما مشکلاتمان را در ارتباطات بین‌المللی برطرف نکنیم آنها نیز برای ما کاری نمی‌کنند و این موضوع خیلی روشن است. اگر قرار باشد چین، عراق و روسیه با ما کار کنند باید ضوابط بین‌المللی را درست کنیم؛ ما به پیمان‌های بریکس و شانگهای پیوسته‌ایم اما چرا معاملات ما در مقایسه با دیگران قابل مقایسه نیست؟ ما باید سهم‌مان را از بازار با گفت‌وگو با همسایگان و همچنین وحدت و انسجام داخلی تأمین کنیم.

▼ چه کسانی از دیوار سفارت بالا رفتند؟

پزشکیان در ۵ دقیقه دوم بخش اول با تأکید بر اینکه من یک اصولگرا هستم اما به شدت معتقدم که برای آنکه به اصول برسیم، باید اصلاحات کنیم و کاملاً به اصلاحات معتقدم، گفت: اصولی که من بر آن معتقدم حق و عدالت است اما آن چیزی که در جامعه می‌بینیم، این است که حق مردم و عدالت در تقسیم منابع و کانون‌هایی که باید همه مشارکت کنند، غیرممکن است که مملکت توسط یک

▼ مزیت‌هایمان را از دست داده‌ایم

پزشکیان با اشاره به مزیت‌های اقتصادی کشور عنوان کرد: الان نفت، گاز و همچنین وضعیت ژئوپلیتیکی از مزیت‌های امروز اقتصاد کشور است در حالی که ما می‌توانستیم در منطقه ترانزیت شرق به غرب باشیم و بیشترین مزیت را در گردشگری و نفت و گاز برای مردم و کشور به ارمغان آوریم اما نتوانستیم این کار را انجام دهیم؛ به این دلیل که هم با خودمان دعوا داریم هم با کسانی که در

مناظره پنجم

پزشکیان: دروغ نمی‌گوییم

مرور صحبت‌های نامزد اصلاح‌طلبان

در آخرین مناظره تلویزیونی با نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری

گروه خبر: آخرین مناظره تلویزیونی با موضوع اقتصاد برگزار شد. فاصله میان مناظره چهارم و پنجم ۱۲ ساعت بود. مناظره چهارم با موضوع سیاست خارجی برگزار شد و محور برنامه آخر، اقتصاد بود. در میان این پنج برنامه، مناظره چهارم کمی چالشی‌تر شد و مسائلی را روی آنتن تلویزیون برد که احتمالاً پس‌لرزه‌های آن ادامه خواهد داشت. یکی از این مسائل این بود که مشخص شد سعید جلیلی به عنوان یکی از نامزدهای این انتخابات، در دوران ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد قدرت و نفوذ زیادی در تصمیم‌گیری‌های مختلف کشور داشته است. با توجه به محوریت سیاست خارجی در این مناظره، دقایقی تنش‌هایی میان بعضی از نامزدها به وجود آمد. مسعود پزشکیان در این دو مناظره، صحبت‌های مهمی را مطرح کرد که آن‌ها را با هم مرور می‌کنیم.

پزشکیان در فرصت پنج‌دقیقه‌ای اول بخش نخست مناظره صحبت خود را این‌طور آغاز کرد: اگر از مردم بپرسیم که رئیس‌جمهور چه مشکلی را باید حل کند اکثریت قاطع مردم به مسائل اقتصادی نظیر تورم، عدم تناسب دخل و خرج، بیکاری، بی‌ثباتی سیاست‌ها، وضعیت بانک‌ها، مالیات‌های غیرقابل توجیه و از این قبیل اشاره می‌کنند و در مرحله بعد به مسئله سیاست خارجی و ارتباط با جهان و موضوعات اجتماعی و فرهنگی اشاره خواهند کرد.

وی افزود: اگر از من بپرسید مهمترین کاری که رئیس‌جمهور باید انجام دهد چیست، می‌گویم که مهم‌ترین کار او پاسخ دادن به این سوال است که چرا این مسائل حل نمی‌شود؛ وجود مسئله در همه جوامع طبیعی است اما آنچه که طبیعی نیست، حل نشدن مسئله‌ها و باقی ماندن آنها برای مدت طولانی است؛ من می‌گویم که چرا این مسائل حل نشده است و با ادامه وضع موجود نیز حل نخواهد شد.

نامزد انتخابات ریاست جمهوری گفت: مصالح مردم قربانی درک‌های متفاوت از منافع ملی است و شکاف میان مردم و دولت نیز باعث ترس از تصمیم‌گیری‌های مهم و عدم اطمینان به حمایت مردم از این تصمیمات شده است؛ با این سطح از نزاع درون حکومت و شکاف میان مردم و دولت نمی‌شود برای ایران کار مهمی کرد و با این نزاع‌ها و شکاف‌ها نمی‌شود برای تورم نظام چندان‌خیز، ارز، قیمت‌گذاری حامل‌های انرژی، مسئله آب و تخریب‌راه‌حل پیدا کرد. بهترین راه‌حل‌های کارشناسان در میان نزاع‌های سیاسی و شکاف مردم و حکومت بی‌اثر می‌شود.

نامزد انتخابات ریاست جمهوری ادامه داد: من در عمر خودم و خانواده‌ام از رانتی بهره نبردم و به مردم قول می‌دهم گزاشی از انواع رانت‌ها که در کشور توزیع می‌شود و جز فساد و نابرابری و بی‌اعتمادی تولید نمی‌کنند به آنها ارائه کنم؛ من همچنین به آزادی‌رسانه‌ها و شفافیت‌ساز دارم و معتقد به توسعه هستم و

بقای کشور و توسعه مردم را در گرو کارآمدی دولت و توسعه می‌دانم. من به رعایت حقوق شهروندی باور دارم و رئیس‌جمهوری شونده و پاسخگو خواهم بود نه سخنگو و ناشنوا؛ دولت من دولت شنیدن صدای مردم خواهد بود و تکرار می‌کنم که من دروغ نخواهم گفت؛ چرا که این بزرگترین ردیلت اخلاقی و ویروس‌کننده است که مانند اپیدمی به جان سیاست ایران افشاده است.

▼ حل یک‌روزه مشکلات غیر ممکن است

پزشکیان در فرصت ۵ دقیقه دوم بخش اول، با اشاره به صحبت‌های قاضی‌زاده هاشمی گفت: نمی‌دانم چرا برادرمان آقای قاضی‌زاده می‌خواهد ما را وادار به جنگ و جریانی کند که همان اختلاف‌ها است؛ این برادر عزیزمان قبلاً نیز می‌گفت سه‌روزه مشکل بورس را برطرف می‌کند، پیشنهاد می‌کنم که با جانبازان تماس تلفنی برقرار شود و اگر از وضعیت راضی هستند که حتماً وضعیت درست است.

وی اظهار کرد: مشکل مان‌دیوار حل نیست، کلی راه‌حل داریم؛ مردم از گذشته تاکنون را نگاه کنند چرا که قرار بود یک میلیون مسکن سالانه ساخته شود و یک میلیون شغل ایجاد و تورم کاهش یابد و همچنین می‌گفتیم که می‌خواهیم همه چیز را درست کنیم؛ چرا همه چیز درست نشد؟ این یک واقعیت است که ما نتوانستیم مشکلات را برطرف کنیم و اینکه امروز می‌گوییم یک‌روزه مشکلات را حل می‌کنیم، غیرممکن است.

نامزد انتخابات ریاست جمهوری با بیان اینکه «تصور نمی‌کنم برادرمان آقای قاضی‌زاده تا پایان در انتخابات بماند»، عنوان کرد: ان‌شاء‌الله که ایشان می‌مانند و من اشتباه می‌کنم. واقعیت قضیه این است که ما در سیاست‌های کلی نظام و قانون برنامه هفتم باید با هم مشترک شویم و اگر قرار است کاری کنیم باید همان چیزی که روی میز قرار دارد و به قانون تبدیل شده است را عمل کنیم. ما می‌توانیم مشکلات خود را حل کنیم در صورتی که در ابتدا به کارشناسان اعتماد کنیم چرا که او دارای تجربه علم و سابقه و همچنین تعهد است.

▼ به راحتی در حال پولدار کردن عده‌ای هستیم

مسعود پزشکیان، نامزد انتخابات ریاست جمهوری در آغاز بخش دوم مناظره، با تأکید بر اینکه عامل اصلی تورم، دولت است، گفت: عامل اصلی دولت است اما گناه را بر گردن تولیدکننده، کسبه و دیگران می‌اندازند؛ دولت همچنین از تورم نیز مالیات می‌گیرد یعنی یک بار با [تورم] جیب کسبه را خالی می‌کند و بار دوم نیز از داشته‌او مالیات اضافه می‌گیرد [مالیات بر عایدی سرمایه]؛ این‌ها از مباحثی است که دولت باید آنها را برطرف کند و در این زمینه راه‌حل‌های مختلفی وجود دارد. در موضوع ارز نیز راه‌حل بسیار روشن است؛ غیر از ارز دارو و کالاهای اساسی و مواد اولیه ارز با هر قیمتی، به هر کسی ارائه شود رانت است و این باعث می‌شود که در زمان ثبت سفارش قیمت جنس را گران اعلام می‌کنند و در زمان صادرات نیز ارزان اعلام می‌کنند تا در زمان صادرات واردات دلار بیشتری دریافت کنند.

پزشکیان عنوان کرد: قطعاً باید وضعیت معیشتی معلمان، نیروهای انتظامی، بازنشستگان، کارگران و همه کسانی که در سیستم دولتی کار می‌کنند را بالا ببریم تا بتوانند زندگی خوبی داشته باشند؛ لازمه این کار نیز ایجاد نگاه به پول‌هایی است